

MEHMET GÜLER

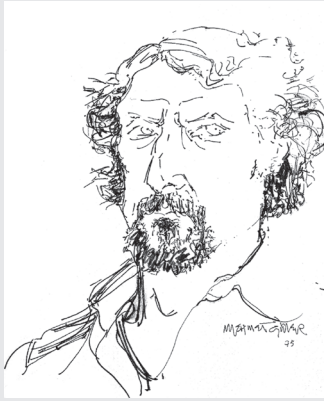
Güneşte Geçmiş

Aşılamazlar Aşılınca

Remzi Kitabevi

*Ön sayfa:
Mehmet Güler, kendi portresi*

MEHMET GÜLER

Güneşte Geçmiş

Aşılamazlar Aşılınca

Remzi Kitabevi

GÜNEŞTE GEÇMİŞ / Mehmet Güler

© Remzi Kitabevi, 2024

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Yayına hazırlayanlar: Korkut Tankuter – Sevrin Uysal

Kapak ve iç tasarım: Ömer Erduran

Albüm tasarımı: Günseli Güler

ISBN 978-975-14-2191-3

BİRİNCİ BASIM: Ağustos 2024

Kitabın basımı 2000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul

Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090

www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah. Matbaacılar Sitesi

4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul

Sertifika no: 44903 / Tel (212) 629 0615

*Kararlarımı engellemeyen
anneme ve babama...*

*Eşim Meryem,
çocuklarım Günseli, Ergin
ve torunum Clara Esmâ'ya...*

İçindekiler

<i>Mehmet Güler ve Sanatı</i>	9
Eridi Güneş	15
İlk Günahım	20
Eşkiya, Fırça ve Boya	28
Akçadağ İlköğretmen Okulu Sınavı	51
Köy Enstitüleri ve Akçadağ İlköğretmen Okulu	81
Hakkâri Yolculuğu	159
Ankara-Gazi Eğitim Enstitüsü	176
Düziçi Öğretmen Okulu	195
Motor Sevdası ve Almanya Yolculuğu	206
Edirne-Kapıkule Gümrüğü	239
Askerlik	258
Yeniden Sivil Hayata	277
Avrupa Sınavı	328
Yine Hayati Bir Karar	347
<i>Biyografi</i>	351

Mehmet Güler ve Sanatı

Prof. Dr. Frank Günter Zehnder
*Emekli-Rein Eyalet Müzesi Müdürü /
Heimbach Güzel Sanatlar Akademisi Müdürü*

1944 yılında Malatya’da doğan Mehmet Güler, yurt dışında tanınan en önemli Türk sanatçılardan biridir.

Çok sayıda yayının yanı sıra 200’den fazla kişisel sergi, bienaller, triennaller, karma sergiler, sanat fuarları...

Birçok müze, resmi kuruluşlar ve koleksiyonerlerin, yapıtlarını koleksiyonlarına almaları bunun en güzel kanıtıdır.

İndirgenmiş bir gerçekçilikten yola çıkan Mehmet Güler, grafik, desen, yağlı boya resimleri, heykelleriyle özgün, soyutlayıcı bir imge dili geliştirmiştir.

Mehmet Güler’in resmi, karşıtlıklar ve ahenklerde ifadesini bulan coşkun bir renk diliyle beslenir. Büyük fırça ve coşkuyla kullanılan renkler, sık sık sakin düzeylerle iletişime geçerken, yer yer kontrastlık, çoğu kez de yapıtta statik-dinamik ve heyecan yaratır.

Ankara ve Almanya’daki öğreniminin ardından bir süre yüksekokul öğretim görevlisi olarak çalıştıktan sonra 1977’den beri serbest sanatçı olarak Almanya-Kassel kentinde yaşayan ve sık sık ziyaret ettiği ülkesinden edindiği izlenimler ve deneyimlerden yola çıkarak okunabilir, şifreli imgelerle güneşli ve sıcak ülkesi ile Batı’dan giden farklı kültürlerdeki insanların karşılaşmalarını, birbirlerini olumlu ya da olumsuz etkilemelerini irdeler. Bu irdeleme, onun yapıtlarında hem renk hem de biçim olarak farklı bir analizle, estetik kaygı ve değerlerle harmanlanarak yeni bir yorumla tuval veya kâğıt üstüne yansır.

Etkin bir kırmızı, turuncu ya da sarı, sıcak ile güneşi betimler ve çağrıştırırken, mavi ve firuze (türkiz) renklerle gökyüzü ve denize gönderme yapar.

Renklerdeki koyuluk ve açıklık kontrastlıklar, koyu kitleler kırsal kesimdeki yaşamı vurgularken, açık renkler ve spontane desenler yaşam sevincini, serbestliği ve farklı kültürler arasındaki kontrastı vurgular. Diyalog ile karşıtlık arasındaki gerilim, dinamik ile sakin resimlemenin birlikteliğinde ifade bulur.

Boya altından yer yer yüzeye çıkan, bazen iyice reduze edilen figürlerdeki rahatlık ve dinginlik, yöresel figürleri simgeleyen koyu kütleli görünümle yoruma paralel kontrastlık oluşturur.

İdeolojiye düşmeden ve otantik biçimde zamansal koşutluk, yaşamdaki temel değişimler, aynı zamanda ilişki ve serbestlik dengesi, olgun sanatsal bir dille yorumlanır.

Ön yargısız yaklaşımla, Mehmet Güler geldiği son sanat evresinde, şiirsel, tutkulu ve genelde duyuyu algılanabilir biçimde sonдалadığı özgün bir anlatım tarzı yaratır.

Son on yıldır resimlerinde kültür farklılıklarını, zıtlıkları, sadece renk ve formlarla değil, farklı kültürlerin yazarlarından, şairlerinden alınan bölümler hem içerik hem de desen ve doku işleviyle yüklenip, boya harmanlanarak yapıtlara farklı bir tat ve yorum dili katar.

Bazı şiirlerin isimleriyle veya bir dizesinden alınan bölümlerle isimlendirilen yapıtlar, kültürler arası bir gezginin canlı olduğu denli, içe bakışı da içeren yorumlarıdır.

Onun karşılıklı saygı, durağanlık ve gelişme ilişkileri üzerine gözlemleri, düşünceleri ve duyumsamaları, özgür bir resim sanatında gelişmiştir.

Şubat 2013

Çev. Dr. Yüksel Pazarkaya. Köln

Arka sayfa (s. 12-13):

Mehmet Güler, farklı sınıflardan öğrenci ve öğretmenlerle, 1957. Fotoğraf: T. Yılmaz

GÜNEŞTE GEÇMİŞ

Eridi Güneş

Polis pasaportun sayfalarını tek tek çevirirken bir yandan da benim ve eşimin yüzüne bakıyordu.

“Artist?”

Detaya girmek istemediğim için sadece “evet” der gibi başımla işaret etmekle yetindim.

O yıllarda pasaportların yurt dışında anlaşılabilmesi için meslek kısmına kişinin mesleği Fransızca olarak yazılıyordu. Pasaport işlemlerine başvurduğumda pasaport formlarını doldururken meslek kısmına Türkçe “sanatçı” yazmışım. Pasaport dairesinde de pasaportum hazırlanırken bu kısma Türkçede sanatçı karşılığı olan “artist” kelimesini yazmışlardı.

Türkiye’de “artist,” denince o yıllarda genellikle sinema oyuncusu anlaşılırdı. Kontroldeki polis memuru pasaportumda böyle yazıldığını görünce beni tanımak istercesine yüzüme daha dikkatli bakmış, ancak tanıdığı bir sinema oyuncusu “artist”le beni özdeşleştirememişti. Bu nedenle olsa gerek, meslek kısmına haksızca “artist” yazdırmışım gibi yüzünde alaylı bir ifadeyle daha ciddi bir inceleme başlatmıştı. Pasaportumu inceledikten sonra mühürleyeceği sayfayı açık olacak şekilde ters yüz edip kenara koymuştu.

Sonra eşimin pasaportunu incelemeye başlamıştı.

1970’li yıllarda yurt dışına çıkabilmek için bir sürü formaliteyi tamamlamak gerekiyordu. Bu formalitelerin bir kısmı da öyle kolay sonuçlanacak cinsten değildi. Havaalanlarında çalışan polislerin önünden her gün binlerce insan geçiyordu. Bunlar içinde sorunlu olanlar da az değildi. Polisler bir nevi insan sarrafı olmuşlardı. Önlerinde duran ki-

şinin görünümünden veya yüzündeki ifadeden, heyecandan çoğu kez o kişinin daha detaylı incelenmesi gerekip gerekmediğine karar veriyorlardı. Bazı polislerin keyfi işgüzarlıklarına da şahit olmuştum. Şimdi bu memurun benim pasaportumla ne amaçla meşgul olduğunu kestiremiyordum.

Devlet memuru olarak görevimden istifa etmiştim. Yeteri kadar çalışmadan görevimden ayrıldığım için yurt dışında aldığım bursu %50 fazlasıyla ve faiziyle geri ödemem gerekiyordu.

Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğüne istifa dilekçemi götürdüğümde; görevimden istifa edeceğimi, yurt dışına çıkacağımı bildirerek gereken işlemlerin yapılmasını istemiş ve gereken tazminatı ödemeye hazır olduğumu açıklamıştım. Genel müdür şaşkınlıkla yüzüme baktıktan sonra; ödemem gereken tazminatın hesaplandıktan sonra bana bildirilebileceğini söyleyerek istifa dilekçemi almış ve yurt dışına çıkmama engel olmadığını söylemişti. Fakat bakanlıktan veya ilgili makamlardan yurt dışına çıkabileceğime dair yazılı bir belge istememiştim. Şimdi polis herhangi bir nedenle ve hatta keyfi bir tutumla bir engel çıkarırsa, önüne koyacak bir belge elimizde yoktu. Genel müdür sözlü olarak onay vermiş olsa da daha sonra kendisinin bir karar değişikliği yapması ya da tazminat ödenmediği için yetkili makamların bir engel çıkarma ihtimali olabilirdi. Bu nedenle her an çıkışımıza yasak konmuş ve durumun yurt dışı çıkış kapılarına da bildirilmiş olabileceği endişesini taşıyordum.

Pasaportlarımızın yeni oluşundan ve bu meslek bölümünde yazan “artist” kelimesinden hoşlanmamış olmasından dolayı polis, işgüzarlık içinde bir taraftan sayfaları karıştırıp kimlik bilgilerini tekrar incelerken arada bir de bizi süzüp sanki bizim ruh hâlimizi de anlamaya çalışıyordu. Pasaporttaki verilerden tatmin olmamış, daha başka bir şeyler bulma çabası içindeydi.

Sonunda memurun eli mühre uzandığında içimde bir rahatlama hissettim. Memur her ikimizin pasaportlarına güçlü birer mühür vurdu. Mührün sesiyle birlikte heyecanım biraz yatışmıştı.

O an, şu vurulan mührün yerine göre bazen insanda nasıl bir rahatlama yaratabileceğini bazen de insanların dünyasını nasıl karartabileceğini düşündüm.

Böyle her şey bitmiş tamamlanmış derken, durumun saniyede ter-

sine döndüğü olaylar da yaşamamış değildim. Sevinip rahatlamam için belki de henüz erkendi.

Pasaportlar hâlâ polislin elindeydi. Polis âdeta verdiği kararın doğruluğundan şüphe eder gibiydi. Pasaportları isteksizce kenara koyup biniş kartlarını aldı. Meryem'in biniş kartını mühürleyip benimkini aldığı sırada, birden aklına bir şey gelmiş gibi biniş kartını kenara koyup pasaportumu yeniden eline aldı. İsim ve arkadaki nüfus cüzdanı kaydını inceledi, sonra yüzüme bakıp fotoğrafla karşılaştırdıktan sonra pasaportu isim ve fotoğraf sayfası açık kalacak şekilde kenara koydu. Önünde duran sümenin altından, kişilerin adları, doğum tarihleri, baba ve ana adları yazılı bir isim listesi çıkardı. Liste hemen ilk bakışta isim seçecek kadar kısa olmadığından, camın ardından üstünkörü baktığımda adım olup olmadığını göremedim. Polis, sağ elinin işaret parmağıyla isimleri yukarıdan aşağı tek tek kontrol ediyor, arada bir de pasaportumdaki kimlik bilgileriyle karşılaştırıyordu. Birden bir isim üstüne parmağını basarak bir zafer edasıyla "‘Mehmet Güler’, çıkamazsınız," dedi.

Beynimden vurulmuşa döndüm; mesleğimizden istifa edip ayrılmış, eşyalarımızı dağıtmış, evi boşaltmıştık. Ayrıca vize süremizin bitmesine de çok az bir zaman kalmıştı. Eğer planladığımız gibi çıkamazsak çok büyük sorunlarla karşı karşıya kalacaktık. Sinirlerime hâkim olmaya çalışarak:

"Beyefendi, bir yanlışlık olmalı. Memlekette binlerce Mehmet Güler var. Kayıtlarımızı iyi inceleyin. Peki, diğer bilgiler örneğin baba, ana adı, doğum tarihi ve yeri benimkiyle örtüşüyor mu?"

Polis listedeki verilere yeniden bir göz atınca birden yüzü bozuldu. Anlaşılan acele etmişti. Tekrar pasaportun arkasındaki bilgilerle listeyi karşılaştırdı. İsim dışındaki bilgilerin hiçbirisi tam olarak örtüşmüyordu. Ben hemen:

"Mehmet Güler ismi o kadar çok ki öğretmenlik yaptığım sırada sınıfımda aynı isimde öğrencilerim vardı. Bu çok doğal. Ama diğer veriler tamamen başka kişiye ait, görüyorsunuz."

Polis hem aceleciliği sonucu düştüğü duruma hem de benim kendisine akıl vermeme sinirlenmiş olacak ki düştüğü zor durumdan kurtulabilmek için daha detaylı bir araştırma çabasına girdi. Kalkıp arkadaki dolaptan bir dosya getirdi. Benim heyecanım da artık son safhaya gelmişti. Dosyadan ne çıkacaktı?

Getirdiği dosyadaki veriler de sümenin altından çıkardığı listedeki-
lerle tıpatıp uyuşuyordu. Yani isim benzerliği dışında listedeki kimlik
verilerinin benimkilerle hiçbir benzerliği yoktu. Hatta dosyadaki bilgi-
lerde bir de Ali eki vardı. Mehmet Ali Güler.

Arkamızda bekleyen yolcular, polisin incelemesinin bu kadar fazla
sürmesinden dolayı sinirlenmeye ve mırıldanmaya başlamışlardı. Polis
sonunda her iki pasaportu da kenara koyup, biniş kartıma da bir mü-
hür vurduktan sonra hepsini toplayıp yüzüme bakmadan önüme uzat-
tı.

Polis kontrolünden sonra sıra gümrük kontrol memuruna gelmişti.
Burada endişe etmemiz için bir neden yoktu. Memur, pasaportların ye-
ni olduğunu anlayınca biniş kartlarımıza birer mühür vurarak “iyi yol-
culuklar” diledi.

Kontrolden geçip aşağı kattaki bekleme salonuna indik.

Dört yaşındaki Günseli'nin olup bitenlerden haberi yoktu. Her za-
manki gibi oynayıp zıplamaya devam ediyor, uçağa binecek olmanın he-
yecanını yaşıyordu. Bizde de uçağa binmenin heyecanı vardı ama bu, bir
an önce, bir terslik çıkmadan buradan ayrılabilmenin heyecanıydı.

Bekleme salonunda yarım saat boyunca sabırsızlıkla beklediğimiz
uçığa biniş çağrısı bir türlü gelmek bilmiyordu.

Nihayet iki genç görevli, uçığın çıkış kapısının önündeki küçük ma-
sanın başına gelip ön hazırlıklarını yapmaya başladılar. Hazırlıklarını
tamamlayınca ellerindeki telsizlerle yetkililere, “Başlayalım mı?”

İçimden; “Başlayın artık,” dedim.

Aldıkları yanıt olumluydu.

“Frankfurt yolcuları, lütfen bilet ve pasaportlarınızı hazırlayın.”

Bir süre sonra uçaktaki yerlerimizi aldık ama henüz rahatlamamış-
tık.

Görevliler ve hostesler ellerindeki listelere bakarak yolcuları bir kere
daha gözden geçirip saydılar. Anlaşılan her şey yolundaydı. Bir süre son-
ra dışarıdan gelen görevli de hosteslere iyi yolculuklar dileyerek, listele-
ri alıp uçağı terk etti fakat henüz biniş merdiveni uçaktan çekilmemişti.
Oturduğum yerde pencereden bakıp sabırsızlıkla merdivenin alınması-
nı bekliyordum.

Sonunda havaalanı personelinin iki kişi gelerek merdiveni uzaklaş-
tırdı. İçerideki hostes de kapıyı kilitledi.

Anadolu'nun ücra bir köyünde 1944 yılında doğan, suluboya fırçası bile alamadığından kendine sincap kılından fırça yapmak zorunda kalan azimli bir gencin, Türkiye ve Almanya'daki akademik eğitiminden sonra, serbest sanatçı olarak 1977 yılında yerleştiği Almanya'da, kendisini Türkiye ve Avrupa'da kabul ettiren bir dünya sanatçısı konumuna getirmesinin, sürükleyici ve heyecan verici hikâyesi...

Mehmet Güler'in hikâyesi sadece otobiyografik bir serüven değil, hayallerini gerçekleştirmek isteyen herkese kendi vizyonlarına güvenmeleri için de bir çağrıdır.

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-2191-3

9 789751 421913

KDV'den muaftr